

P o s u d o k

na habilitačný spis PaedDr. Roberta ROZIMA, PhD.

„Efektivita vzdelávacieho štandardu v predmete telesná a športová výchova
v primárnom stupni vzdelávania“

Oblasť školstva stojí už dlhodobo v centre pozornosti našej verejnosti, najmä z pohľadu výchovy budúcej generácie, pred ktorou stojí veľa výziev. Jednou z nich je aj skutočnosť, ako sa dokáže vyrovnat' so zhoršujúcim sa zdravotným stavom populácie, čo úzko súvisí s nedostatkom pohybovej aktivity už od detstva. Popri rodine, škola je jedným z faktorov, ktoré môžu a majú ovplyvniť a kreovať myslenie a konanie mladých ľudí v smere zdravého životného štýlu. Postoje a trvalý vzťah k zdraviu a pravidelnej pohybovej aktivite sa vytvárajú a ustávajú už v období adolescencie. To, či školská sústava dokáže plniť svoje poslanie v tejto oblasti, je možné porovnať s výsledkami vyspelých európskych štátov, ktoré majú pozitívne skúsenosti a výsledky vo výchove mladej generácie.

Habilitant spracoval problematiku, ktorá v súčasnosti rezonuje v našej spoločnosti, najmä v kontexte výsledkov medzinárodných hodnotení kvality výstupov vzdelávania. Nadpis habilitačnej práce z nášho pohľadu nevystihuje celkom jej obsah. Autor myslel zrejme efektívnosť PLNENIA vzdelávacieho štandardu na primárnom stupni vzdelávania.

1. Zhodnotenie významu a originality riešenej problematiky

Vzdelávacie štandardy na Slovensku predstavujú prostriedok a nástroj na evaluáciu výsledkov výchovného a vzdelávacieho pôsobenia na žiaka. Už na konci primárneho vzdelávania môžeme priebežne zistiť, či naši žiaci plnia predpísané požiadavky na kľúčové kompetencie. Predložená habilitačná práca predstavuje sondu do stavu plnenia vzdelávacieho štandardu v oblasti telesnej výchovy na konci primárneho stupňa vzdelávania. Odborná verejnosť aj rodičia chcú poznať úroveň vzdelania svojich detí z pohľadu národného i medzinárodného. Spracovaná problematika efektivity plnenia vzdelávacieho štandardu

v predmete telesná výchova je preto aktuálna a pre prax potrebná. Výsledky vedeckovo-výskumných zistení môžu nastaviť zrkadlo našim školám a poslúžiť ako jeden z ukazovateľov hodnotenia kvality škôl a na strane druhej kvality systému pôsobenia na harmonický vývoj školákov. Vzhľadom na skutočnosť, že na Slovensku existujú iba dva prieskumy postojov, názorov a vedomostí v oblasti telesnej a športovej výchovy na primárnom stupni vzdelávania (Bartík, 2007; Vladovičová a Novotná, 2007) s odstupom 10 rokov, je možné považovať tému habilitačnej práce za novú v národnom kontexte.

2. Formálne zhodnotenie práce

Po formálnej stránke je práca na dobrej úrovni. Text je logicky štruktúrovaný do kapitol a podkapitol, má primeraný rozsah, pričom výskumná časť predstavuje viac ako polovicu celkového rozsahu práce. Cieľ, hypotézy a úlohy výskumu sú stanovené odborne s výnimkou H1, ktorá nie je správna z hľadiska štylistiky ani vedeckosti. Autor v habilitačnom spise používa odborný vedecký jazyk a myšlienky spája do ucelených konštrukcií. Cituje dostatočné množstvo zdrojov (viac ako 320), prevažne domácich. Zahraničné zdroje nie sú citované relevantne. Uvedené mená a roky publikácií, zdá sa, sú vkladané umelo. Vzniká pochybnosť, či je obsah týchto prác zakomponovaný do odborného textu a má výpovednú hodnotu, alebo je len do zátvorky doplnený kvôli potrebe využitia zahraničných zdrojov. Ako príklad môžeme uviesť práce: BASTABLE, 2011: „Health Professional as Educator: Principles of Teaching and Learning“; alebo BARNES, 1975: „Physical Growth and Development during Puberty“, kde chýba relevancia s údajmi, ktoré sú viac ako 40 rokov staré. Citačná etika bola dodržaná, no v práci nenachádzame nikde údaj o tom, či merania a prieskumy boli realizované so súhlasom zákonného zástupcu a Etickej komisie univerzity.

3. Úroveň rozpracovania odbornej teórie

Empirické výskumy, ktoré predstavujú jedno z východísk práce, sú na Slovensku sporadické a ich výpovedná hodnota je pomerne nízka vzhľadom na úzkosť výberu vzorky, ktorá nie je reprezentatívna. Podobné výskumy v zahraničnom prostredí neboli v práci uvedené a ani s nimi výsledky neboli konfrontované, čo vnímame ako nedostatok práce. Za určitý nedostatok teoretického rozboru a diskusie možno považovať aj kvalitu odbornej analýzy, syntézy rôznych prístupov k riešeniu kontroly efektivity výstupov vzdelávania v práci a podrobenie stavu kritickej analýze. Autor často zotráva na konštatívnej úrovni a nepredkladá konkrétne a adekvátne riešenia. Teoretický rozbor problematiky je zakončený akoby mechanickým zaradením výskumných otázok, ktoré nenadväzujú na informácie podané

v podkapitole 1.3.2 o telesnej hmotnosti a zdraví žiakov. Za prínos teoretickej časti práce možno považovať podkapitolu o hodnotení výstupov vzdelávania, kde možno vidieť rôzne spôsoby a kritériá hodnotenia výkonov detí, ktoré sa aktuálne využívajú v primárnom vzdelávaní v rámci Európy (EURYDICE, 2014). Naopak, autor sa ani okrajovo nedotkol významného prvku procesu a tým je učiteľ – elementarista. Jeho úloha pri efektívnom plnení vzdelávacích štandardov je neodmysliteľná a kľúčová.

4. Úroveň rozpracovania výskumu

Použité metódy získavania výskumných údajov sú relevantné cieľu a úlohám výskumu. Postojový dotazník DIPO aj vedomostný test podľa autorov Sivák a kol. (2001) a Trunečková (2002) sú štandardizované nástroje overené a modifikované praxou. Je však otázne, či dotazník poskytne validne a objektívne údaje o skutočnej úrovni vedomostí a postojov žiakov k pohybovej aktivite a predmetu TŠV. Istý stupeň subjektivity aj ovplyvnenia odpovedí administrátormi a prostredím, v ktorom sa dotazník vyplňa musí výskumník rešpektovať. Návratnosť dotazníka na úrovni 75% môže ovplyvniť celkové vyhodnotenie a interpretáciu výsledkov zisťovania postojov žiakov. Metódy zisťovania telesnej zdatnosti (Ruffierova skúška) ako aj všeobecnej pohybovej výkonnosti (vybrané testové položky z batérie testov EUROFIT) sú štandardizované. Podobne aj didaktický test na zistenie úrovne vedomostí a porovnávací analýza (Chráska, 2007). V tejto časti práce mám pripomienku k názvom podkapitol 3.3.3 „Metóda telesnej zdatnosti“. Správne by malo byť „Metóda zisťovania úrovne telesnej zdatnosti – Ruffierova skúška“; podobne aj 3.3.5 „Metóda didaktického testu“ – správnejšie „Metóda zistenia úrovne vedomostí – vedomostný test“. Použité štatistické metódy na vyhodnotenie získaných údajov sú adekvátne nástroje. Staninové hodnotenie pohybovej výkonnosti by žiadalo podrobnejšie vysvetlenie vzhľadom na šírku kapitoly aj použitú tabuľku 12, ktorá nemá vysvetlivky ani legendu. Medzi sporné body metodiky práce patrí počet uvedených žiakov v sledovanej vzorke. Z pôvodne uvedeného počtu 1181 žiakov 4. ročníkov z mesta B. Bystrica autor pracoval len so vzorkou 306 žiakov, avšak neskôr uvádza, že dotazník platne vyplnilo iba 289 žiakov. Zvyšný počet žiakov tvorili vzorky z výskumov, s ktorými autor svoje výsledky porovnával: Trunečková, 2002 (705 žiakov) a Bartík, 2007 (170 žiakov) – spolu 1181 žiakov. Sledovaná vzorka je čo do počtu pomerne úzka, nie je jasné či sa jedná o mestské, vidiecke, vybavené, plneorganizované alebo iné školy. Pre výskum na účely habilitácie by bolo vhodné podstatne rozšíriť prieskumnú vzorku sa adekvátnou charakteristikou respondentov. Napr. výskumné sledovania v Českej republike zahŕňali vzorku viac ako 1000 žiakov.

V kapitole 4 VÝSLEDKY VÝSKUMU A DISKUSIA autor systematicky a dost' stereotypne popisuje získané výsledky z dotazníka týkajúce sa postojov žiakov v kognitívnej, emotívnej aj konatívnej zložke (kap. 4.1). Podobne sa javí aj nasledujúca podkapitola 4.2, ktorá popisuje výsledky zisťovania vedomostnej úrovne žiakov. V tabuľkách 18 až 26 nie je v legende uvedené, či znamienko mínus znamená zlepšenie alebo zhoršenie ukazovateľa. Korelačnou analýzou autor zistil celý rad štatisticky významných závislostí medzi ukazovateľmi telesného rozvoja, telesnej zdatnosti a pohybovej výkonnosti, čo však nebolo v centre pozornosti autora z pohľadu cieľa výskumu napriek tomu, že si stanovil Ú7. Chýba kvalitná interpretácia výsledkov výskumu v tejto oblasti. Táto kapitola (4.6) je akoby vsunutá do práce. Čo je však významným nedostatkom je chýbajúca DISKUSIA tak, ako ju autor avizuje v nadpise kapitoly. Zdôvodnenie výsledkov výskumu na základe kritickej analýzy a empirických poznatkov na patričnom rozsahu musí byť súčasťou kvalitného habilitačného spisu.

V záverečnej kapitole označenej ako ZÁVER habilitant opakovane uvádza výsledky z kapitoly Výsledky a diskusia. V Záveroch pre ďalší rozvoj vednej disciplíny autor odporúča vypracovať a overiť účinnú metodiku na zistenie postojov, vedomostí, telesnej zdatnosti a pohybovej výkonnosti žiakov ZŠ. Znamená to, že metodika, ktorú použil vo svojom prieskume nebola efektívna? Žiadam zdôvodniť toto tvrdenie. Vychádza z konkrétnych skúseností z vlastnej metodiky práce?

V prílohách sa autor nevyhol duplicitě, opakovane uvádza obrázky, ktoré už predtým zaradil do časti Výsledky výskumu a diskusia, čím zbytočne zväčšil objem predloženej práce.

5. Otázky pre habilitanta

Čo vyplýva z potvrdenia hypotéz pre odbor a prax?

Aký je Váš názor na neustále sa meniaci názov predmetu Telesná (a športová) výchova na primárnom stupni?

Vyslovte konkrétne návrhy na novú metodiku hodnotenia plnenia vzdelávacieho štandardu z telesnej (a športovej) výchovy!

Navrhните na základe dlhoročných skúseností pedagóga v oblasti prípravy učiteľov – elementaristov konkrétne zmeny v obsahu a vyučovacích metódach a postupoch v rámci ISCED 1.

6. Záver

Habilitačná práca PaedDr. Rozima, PhD. predstavuje prierezové dielo, ktoré popisuje stav v oblasti plnenia vzdelávacieho štandardu z predmetu telesná a športová výchova žiakov 4. ročníka vybraných škôl v B. Bystrici. Autor spracoval habilitačný spis na priemernej úrovni a svojím prieskumom získal ďalšie objektívne údaje a prispel k ďalšiemu rozvoju poznania vo vednom odbore. Osobnosť habilitanta vzhľadom na jeho dlhoročné pôsobenie v odbore a skúsenosti s prípravou odborníkov predstavuje záruku ďalšieho rozvoja primárneho vzdelávania. Prácu s vyššie uvedenými pripomienkami odporúčam prijať k obhajobe. Po adekvátnom zdôvodnení svojich názorov a reakcii na vznesené pripomienky budem súhlasiť s udelením vedecko-pedagogického titulu docent v odbore 7536 Predškolská a elementárna pedagogika.

V Nitre, dňa 1.6.2018

---

prof. PaedDr. J. Šimonek, PhD.